

تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۷۷

سوره قدر

مقدمه

این سوره در مکه نازل شده و دارای ۵ آیه است تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۷۸

محتوی و فضیلت سوره قدر

محتوای این سوره چنانکه از نامش نیز پیدا است بیان نزول قرآن مجید در شب قدر است ، و سپس بیان اهمیت شب قدر و برکات و آثار آن.

در اینکه این سوره در مکه نازل شده ، یا مدینه ؟ مشهور میان مفسران مکی بودن آن است ، ولی بعضی احتمال داده اند که در مدینه نازل شده است ، زیرا در روایتی آمده که پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در خواب دید که بنی امیه از منبر او بالا رفته اند، این امر بر پیامبر گران آمد و ناراحت شد، سوره قدر نازل گردید و پیامبر را تسلی دارد (لذا بعضی لیلۃ القدر خیر من الف شهر را ناظر به مدت حکومت بنی امیه که حدود یک هزار ماه بود می دانند) و می دانیم مسجد و منبر در مدینه تشکیل شد نه در مکه.

ولی معروف چنانکه گفتیم مکی بودن است ، و این روایت ممکن است از قبیل تطبیق باشد نه شاعن نزول:

در فضیلت تلاوت این سوره همین بس که از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل است که فرمود: من قراءها اعطی من الاجر کمن صام رمضان و احیا لیلۃ القدر: هر کس آن را تلاوت کند مانند کسی است که ماه رمضان را روزه گرفته ، و شب قدر را احیا داشته است.

در حدیث دیگری از امام باقر (علیه السلام) می خوانیم : من قراء انا انزلناه بجهر کان کشاهر سیفه فی سبیل الله ، و من قراءها سرا کان کالمتشط بدمه فی سبیل الله کسی که سوره انا انزلناه را بلند و آشکار بخواند مانند کسی است که در تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۷۹

راه خدا شمشیر کشیده و جهاد می کند، و کسی که بطور پنهان بخواند مانند کسی

است که در راه خدا به خون آغشته است.

واضح است این همه فضیلت از آن کسی نیست که آن را می خواند و حقیقتش را درک نمی کند، بلکه از آن کسی است که می خواند و می فهمد و به محتوایش جامه عمل می پوشاند، قرآن را بزرگ می شمرد و آیاتش را در زندگی پیاده می کند.

تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۰

آیه ۱ - ۵

آیه و ترجمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (۱) وَ مَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (۲) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ
شَهْرٍ (۳) تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَ الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ (۴) سَلَّمَ هِيَ حَتَّى مَطَّلَعِ
الْفَجْرِ (۵)

ترجمه:

بنام خداوند بخشنده مهربان

- ۱ ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم.

- ۲ و تو چه می دانی شب قدر چیست!؟

- ۳ شب قدر بهتر از هزار ماه تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۱

- ۴ فرشتگان و روح در آن شب به اذن پروردگارشان برای (تقدیر) هر کار نازل می شوند.

- ۵ شبی است مملو از سلامت (و برکت و رحمت) تا طلوع صبح!

تفسیر:

شب قدر شب نزول قرآن!

از آیات قرآن به خوبی استفاده می شود که قرآن مجید در ماه مبارک رمضان نازل شده است: ((شهر رمضان الذي انزل فيه القرآن)) (بقره ۱۸۵) و ظاهر

این تعبیر آن است که تمام قرآن در این ماه نازل گردید.

و در نخستین آیه سوره قدر می افزاید: ما آن را در شب قدر نازل کردیم (انا انزلناه فی لیلة القدر).

گر چه در این آیه صریحا نام قرآن ذکر نشده ولی مسلم است که ضمیر انا انزلناه به قرآن باز می گردد و ابهام ظاهری آن برای بیان عظمت و اهمیت آن است.

تعبیر به انا انزلناه (ما آن را نازل کردیم) نیز اشاره دیگری به عظمت این کتاب بزرگ آسمانی است که خداوند نزول آن را به خودش نسبت داده مخصوصا با صیغه متکلم مع الغیر که مفهوم جمعی دارد و دلیل بر عظمت است. نزول آن در شب قدر همان شبی که مقدرات و سرنوشت انسانها تعیین می شود دلیل دیگری بر سرنوشت ساز بودن این کتاب بزرگ آسمانی است.

از ضمیمه کردن این آیه با آیه سوره بقره نتیجه گیری می شود که شب قدر در ماه مبارک رمضان است، اما کدام شب است؟ از قرآن چیزی در این مورد استفاده نمی شود، ولی روایات در این باره بحث فراوان کرده اند که در پایان تفسیر این سوره به خواست خدا در این زمینه و مسائل دیگر سخن خواهیم گفت. تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۲

در اینجا سوئالی مطرح است و آن اینکه هم از نظر تاریخی و هم از نظر ارتباط محتوای قرآن با حوادث زندگی پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) مسلم است که این کتاب آسمانی به طور تدریجی و در طی ۲۳ سال نازل گردید، این امر چگونه با آیات فوق که می گوید در ماه رمضان و شب قدر نازل شده است سازگار می باشد؟ پاسخ این سوئال - به گونهای که بسیاری از محققان گفته اند این است که قرآن دارای دو نزول بوده است.

نزول دفعی که در یک شب تمام آن بر قلب پاک پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) یا بیت المعمور یا از لوح محفوظ به آسمان دنیا نازل گردید.

و نزول تدریجی که در طول بیست و سه سال دوران نبوت انجام گرفت (شرح این مطلب را ذیل آیه ۳ سوره دخان جلد ۲۱ تفسیر نمونه صفحه ۱۴۸ به بعد بیان

کرده ایم).

بعضی نیز گفته اند آغاز نزول قرآن در لیلة القدر بوده نه تمام آن ولی این بر خلاف ظاهر آیه است که می گوید ما قرآن را در شب قدر نازل کردیم.

قابل توجه اینکه: درباره نازل شدن قرآن در بعضی از آیات تعبیر به ((انزال)) و در بعضی تعبیر به ((تنزیل)) شده است، و از پاره ای از متون لغت استفاده می شود که تنزیل معمولاً در جائی گفته می شود که چیزی تدریجاً نازل گردد، ولی ((انزال)) مفهوم وسیع تری دارد که نزول دفعی را نیز شامل می گردد این تفاوت تعبیر که در آیات قرآن آمده می تواند اشاره به دو نزول فوق باشد.

در آیه بعد برای بیان عظمت شب قدر می فرماید: تو چه می دانی شب قدر تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۳ چیست؟ (و ما ادراک ما لیلة القدر).

و بلافاصله می گوید: شب قدر شبی است که از هزار ماه بهتر است (لیلة القدر خیر من الف شهر).

این تعبیر نشان می دهد که عظمت این شب به قدری است که حتی پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) با آن علم وسیع و گسترده اش قبل از نزول این آیات به آن واقف نبود.

می دانیم هزار ماه بیش از هشتاد سال است، به راستی چه شب با عظمتی است که به اندازه یک عمر طولانی پر برکت ارزش دارد.

در بعضی از تفاسیر آمده است که پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: یکی از بنی اسرائیل لباس جنگ در تن کرده بود و هزار ماه از تن بیرون نیاورد و پیوسته مشغول (یا آماده) جهاد فی سبیل الله بود، اصحاب و یاران تعجب کردند و آرزو داشتند چنان فضیلت و افتخاری برای آنها نیز میسر می شد، آیه فوق نازل گشت و بیان کرد که ((شب قدر از هزار ماه برتر است)).

در حدیث دیگری نیز آمده است که پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) از چهار نفر از بنی اسرائیل که هشتاد سال عبادت خدا را بدون عصیان انجام داده

بودند سخن به میان آورد، اصحاب آرزو کردند که ای کاش آنها هم چنین توفیقی پیدا می کردند آیه فوق در این زمینه نازل شد.

در اینکه عدد هزار در اینجا برای تعداد است یا تکثیر؟ بعضی گفته اند: برای تکثیر است، و ارزش شب قدر از هزاران ماه نیز برتر می باشد، ولی روایاتی که در بالا نقل کردیم نشان می دهد که عدد مزبور برای تعداد است، تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۴

و اصولاً عدد همیشه برای تعداد است مگر اینکه قرینه روشنی بر تکثیر باشد.

سپس به توصیف بیشتری از آن شب بزرگ پرداخته، می افزاید: فرشتگان و روح در آن شب به اذن پروردگارشان برای تقدیر هر کار نازل می شوند (تنزل الملائكة و الروح فیها باذن ربهم من کل امر).

با توجه به اینکه ((تنزل)) فعل مضارع است، و دلالت بر استمرار دارد (در اصل ((تنزل)) بوده) روشن می شود که شب قدر مخصوص به زمان پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و نزول قرآن مجید نبوده، بلکه امری است مستمر و شبی است مداوم که در همه سال تکرار می شود.

در اینکه منظور از روح کیست؟ بعضی گفته اند: ((جبرئیل امین)) است که ((روح الامین)) نیز نامیده می شود، و بعضی ((روح)) را به معنی ((وحی)) تفسیر کرده اند، به قرینه آیه ۵۲ سوره شوری ((و کذلک اوحینا الیک روحاً من امرنا)): ((همانگونه که بر پیامبران پیش وحی فرستادیم بر تو نیز به فرمان خود وحی کردیم)).

بنابراین مفهوم آیه چنین می شود: ((فرشتگان با وحی الهی در زمینه تعیین مقدرات در آن شب نازل می شوند)).

در اینجا تفسیر سومی وجود دارد که از همه نزدیکتر به نظر می رسد، و آن اینکه ((روح)) مخلوق عظیمی است ما فوق فرشتگان، چنانکه در حدیثی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که شخصی از آن حضرت سؤال کرد: ((آیا روح همان جبرئیل است؟)) امام (علیه السلام) در پاسخ فرمود: ((جبرئیل من الملائكة، و الروح اعظم من الملائكة، ا لیس ان الله عز و جل یقول: تنزل

الملائكة و الروح ؟))

جبرئیل از ملائکه است ، و روح اعظم از ملائکه است ، مگر خداوند تفسیر
نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۵

متعال نمی فرماید: ملائکه و روح نازل می شوند؟))

یعنی به قرینه مقابله ، این دو با هم متفاوتند، تفسیرهای دیگری نیز برای کلمه
((روح)) در اینجا ذکر شده چون دلیلی برای آنها نبود از آن صرف نظر گردید.
منظور از ((من کل امر)) این است که فرشتگان برای تقدیر و تعیین سرنوشتها و
آوردن هر خیر و برکتی در آن شب نازل می شوند، و هدف از نزول آنها انجام
این امور است.

یا اینکه هر امر خیر و هر سرنوشت و تقدیری را با خود می آورند. بعضی نیز
گفته اند منظور این است که آنها به امر و فرمان خدا نازل می شوند، ولی مناسب
همان معنی اول است.

تعبیر به ((ربهم)) که در آن تکیه روی مسأله ربوبیت و تدبیر جهان شده است .
تناسب نزدیکی با کار این فرشتگان دارد که آنها برای تدبیر و تقدیر امور نازل
می شوند و کار آنها نیز گوشه ای از ربوبیت پروردگار است.

و در آخرین آیه می فرماید: شبی است آکنده از سلامت و خیر و رحمت تا طلوع
صبح (سلام هی حتی مطلع الفجر).

هم قرآن در آن نازل شده ، هم عبادت و احیاء آن معادل هزار ماه است ، هم
خیرات و برکات الهی در آن شب نازل می شود، هم رحمت خاصش شامل حال
بندگان می گردد، و هم فرشتگان و روح در آن شب نازل می گردند.

بنابراین شبی است سرتاسر سلامت ، از آغاز تا پایان ، حتی طبق بعضی از
تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۶

روایات در آن شب شیطان در زنجیر است و از این نظر نیز شبی است سالم و
توأم با سلامت.

بنابراین اطلاق ((سلام)) که به معنی سلامت است بر آن شب (به جای اطلاق

سالم) در حقیقت نوعی از تاءکید است همانگونه که گاه می گوئیم فلانکس عین عدالت است.

بعضی نیز گفته اند که اطلاق سلام بر آن شب به خاطر این است که فرشتگان پیوسته به یکدیگر یا به مؤ منان سلام می کنند، یا به حضور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و جانشین معصومش می رسند و سلام عرضه می دارند. جمع میان این تفسیرها نیز امکانپذیر است.

به هر حال شبی است سراسر نور و رحمت و خیر و برکت و سلامت و سعادت و بی نظیر از هر جهت.

در حدیثی آمده است که از امام باقر سؤ ال شد: آیا شما می دانید شب قدر کدام شب است؟ فرمود: کیف لا نعرف و الملائكة تطوف بنا فیها: چگونه نمی دانیم، در حالی فرشتگان در آن شب در گرد ما دور می زنند! در داستان ابراهیم (علیه السلام) آمده است که چند نفر از فرشتگان الهی نزد او آمدند و بشارت تولد فرزند برای او آوردند و بر او سلام کردند (هود - ۶۹) می گویند لذتی که ابراهیم (علیه السلام) از سلام این فرشتگان برد با تمام دنیا برابری نداشت، اکنون باید فکر کرد که وقتی گروه گروه فرشتگان در شب قدر نازل می شوند و بر مؤ منان سلام می کنند چه لذت و لطف و برکتی دارد؟!

وقتی ابراهیم (علیه السلام) را در آتش نمرودی افکندند فرشتگان آمدند و بر او سلام کردند، و آتش بر او گلستان شد، آیا آتش دوزخ به برکت سلام فرشتگان بر مؤ منان در شب قدر برد و سلام نمی شود؟ تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۷ آری این نشانه عظمت امت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) است که در آنجا بر خلیل (علیه السلام) نازل می شوند و در اینجا بر این امت اسلام. نکته ها:

- آنچه اموری در شب قدر مقدر می شود؟
در پاسخ این سؤ ال، که چرا این شب، شب قدر نامیده شده؟ سخن بسیار گفته اند، از جمله اینکه:

۱- شب قدر به این جهت ((قدر)) نامیده شده که جمیع مقدرات بندگان در تمام سال در آن شب تعیین می شود، شاهد این معنی سوره دخان است که می فرماید: انا انزلناه فی لیلة مبارکة انا کنا منذرین فیها یفرق کل امر حکیم : ما این کتاب مبین را در شبی پر برکت نازل کردیم ، و ما همواره انذار کننده بوده ایم ، در آن شب که هر امری بر طبق حکمت خداوند تنظیم و تعیین می گردد (دخان - ۳ و ۴).

این بیان هماهنگ با روایات متعددی است که می گوید: در آن شب ، مقدرات یکسال انسانها تعیین می گردد، و ارزاق و سرآمد عمرها، و امور دیگر، در آن ليله مبارکه تفریق و تبیین می شود.

البته این امر هیچگونه تضادی با آزادی اراده انسان و مساءله اختیار ندارد، چرا که تقدیر الهی به وسیله فرشتگان بر طبق شایستگیها و لیاقتهای افراد، و میزان ایمان و تقوی و پاکی نیت و اعمال آنها است.

یعنی برای هر کس آن مقدر می کنند که لایق آن است ، یا به تعبیر دیگر زمینه هایش از ناحیه خود او فراهم شده ، و این نه تنها منافاتی با اختیار ندارد تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۸ و بلکه تاءکید بر آن است.

۲- بعضی نیز گفته اند آن شب را از این جهت شب قدر نامیده اند که دارای قدر و شرافت عظیمی است (نظیر آنچه در آیه ۷۴ سوره حج آمده است ما قدروا الله حق قدره آنها قدر خداوند را نشناختند).

۳- گاه نیز گفته اند به خاطر آن است که قرآن با تمام قدر و منزلتش بر رسول والا قدر، و به وسیله فرشته صاحب قدر نازل گردید.

۴- یا اینکه شبی است که مقدر شده قرآن در آن نازل گردد.

۵- یا اینکه کسی که آن شب را احیاء بدارد صاحب قدر و مقام و منزلت می شود.

۶- یا اینکه در آن شب ، آنقدر فرشتگان نازل می شوند که عرصه زمین بر آنها

تنگ می شود، چون تقدیر به معنی - تنگ گرفتن نیز آمده است مانند و من قدر علیه رزقه (طلاق - ۷).

جمع میان تمام این تفسیرها در مفهوم گسترده ((ليلة القدر)) کام لا ممکن است هر چند تفسیر اول از همه مناسب تر و معروف تر است.

- ۲ شب قدر کدام شب است؟

در اینکه ليلة القدر در ماه رمضان است تردیدی نیست ، چرا که جمع میان آیات قرآن همین معنی را اقتضاء می کند، از یکسو می گوید: قرآن در ماه رمضان نازل شده (بقره - ۱۸۵) و از سوی دیگر می فرماید: در شب قدر نازل گردیده (آیات مورد بحث).

ولی در اینکه کدام شب از شبهای ماه رمضان است؟ گفتگو بسیار است ، و در این زمینه تفسیرهای زیادی شده ، از جمله شب اول ، شب هفدهم ، شب نوزدهم ، شب بیست و یکم ، شب بیست و سوم ، شب بیست و هفتم ، و شب بیست و نهم . ولی مشهور و معروف در روایات این است که در دهه آخر ماه رمضان و شب تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۸۹

بیست و یکم یا بیست و سوم است ، لذا در روایتی می خوانیم که در دهه آخر ماه مبارک پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) تمام شبها را احیا می داشت و مشغول عبادت بود.

و در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است که شب قدر شب بیست و یکم یا بیست و سوم است ، حتی هنگامی که راوی اصرار کرد کدام یک از این دو شب است و گفت : اگر من نتوانم هر دو شب را عبادت کنم کدام یک را انتخاب نمایم؟! امام (علیه السلام) تعیین نفرمود، و افزود، ما ایسر لیلتین فیما تطلب : چه آسان است دو شب برای آنچه می خواهی!

ولی در روایات متعددی که از طرق اهل بیت (علیهمالسلام) رسیده است بیشتر روی شب بیست و سوم تکیه شده ، در حالی که روایات اهل سنت بیشتر روی شب بیست و هفتم دور می زند.

در روایتی از امام صادق (علیه السلام) نیز نقل شده که فرمود:

التقدير في ليلة القدر تسعة عشر، و الأبرام في ليلة احدى و عشرين و الامضاء في ليلة ثلاث و عشرين.

تقدیر مقدرات در شب نوزدهم ، و تحکیم آن در شب بیست و یکم ، و امضاء در شب بیست و سوم است و به این ترتیب بین روایات جمع می شود.

ولی به هر حال حالهای از ابهام شب قدر را به خاطر جهتی که بعدا به آن اشاره می شود، فرا گرفته است.

۳ - چرا شب قدر مخفی است ؟

بسیاری معتقدند مخفی بودن شب قدر در میان شبهای سال ، یا در میان شبهای تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۹۰

ماه مبارک رمضان برای این است که مردم به همه این شبها اهمیت دهند، همانگونه که خداوند رضای خود را در میان انواع طاعات پنهان کرده تا مردم به همه طاعات روی آورند، و غضبش را در میان معاصی پنهان کرده تا از همه بپرهیزند، دوستانش را در میان مردم مخفی کرده تا همه را احترام کنند، اجابت را در میان دعاها پنهان کرده تا به همه دعاها رو آورند، اسم اعظم را در میان اسمائش مخفی ساخته تا همه را بزرگ دارند، و وقت مرگ را مخفی ساخته تا در همه حال آماده باشند.

و این فلسفه مناسبی به نظر می رسد.

۴ - آیا شب قدر در امتهای پیشین نیز بوده است ؟

ظاهر آیات این سوره نشان می دهد که شب قدر مخصوص زمان نزول قرآن و عصر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) نبوده ، بلکه همه سال تا پایان جهان تکرار می شود. تعبیر به فعل مضارع (تنزل) که دلالت بر استمرار دارد، و همچنین تعبیر به جمله اسمیه ((سلام هی حتی مطلع الفجر)) که نشانه دوام است نیز گواه بر این معنی است.

بعلاوه روایات بسیاری که شاید در حد تواتر باشد نیز این معنی را تائید می کند.

ولی آیا در امتهای پیشین نیز بوده است یا نه.

صریح روایات متعددی این است که این از مواهب الهی بر این امت می باشد، چنانکه در حدیثی از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) آمده است که فرمود: ان الله وهب لامتی لیلة القدر لم یعطها من کان قبلهم : خداوند به امت من شب قدر را بخشیده و احدی از امتهای پیشین از این موهبت برخوردار نبودند. تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۹۱

در تفسیر آیات فوق نیز بعضی از روایات دلالت بر این مطلب دارد.

- چگونه شب قدر برتر از هزار ماه است ؟

ظاهر این است که بهتر بودن این شب از هزار ماه ، به خاطر ارزش عبادت و احیای آن شب است ، و روایات فضیلت لیلة القدر و فضیلت عبادت آن که در کتب شیعه و اهل سنت فراوان است این معنی را کاملاً تاءیید می کند.

علاوه بر این ، نزول قرآن در این شب ، و نزول برکات و رحمت الهی در آن ، سبب می شود که از هزار ماه برتر و بالاتر باشد.

در حدیثی از امام صادق (علیه السلام) آمده است که به علی بن ابی حمزه ثمالی فرمود: فضیلت شب قدر را در شب بیست و یکم و بیست و سوم بطلب ، و در هر کدام از این دو یکصد رکعت نماز بجای آور، و اگر بتوانی هر دو شب را تا طلوع صبح احیا بدار و در آن شب غسل کن.

((ابوحمزه)) می گوید: عرض کردم : اگر نتوانم ایستاده این همه نماز بخوانم ؟ فرمود: نشسته بخوان ، عرض کردم : اگر نتوانم ؟ فرمود: در بستر بخوان ، و مانعی ندارد در آغاز شب خواب مختصری بکنی و بعد مشغول عبادت شوی ، درهای آسمان در ماه رمضان گشوده است ، و شیاطین در غل و زنجیرند، و اعمال مؤمنین مقبول است و چه ماه خوبی است ماه رمضان؟!!

- ۶ چرا قرآن در شب قدر نازل شد؟

از آنجا که در شب قدر سرنوشت انسانها برای یکسال ، بر طبق لیاقتها و تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۹۲

شایستگیهای آنها، تعیین می شود، باید آن شب را بیدار بود، و توبه کرد و

خودسازی نمود و به درگاه خدا رفت و لیاقتی بیشتر و بهتر برای رحمت او پیدا کرد.

آری در لحظاتی که سرنوشت ما تعیین می شود نباید انسان در خواب باشد، و از همه چیز غافل و بی خبر که در این صورت سرنوشت غمانگیزی خواهد داشت! قرآن چون یک کتاب سرنوشت ساز است، و خط سعادت و خوشبختی و هدایت انسانها در آن مشخص شده است باید در شب قدر،! شب تعیین سرنوشتها، نازل گردد، و چه زیبا است رابطه میان قرآن و شب قدر؟ و چه پر معنی است پیوند این دو با یکدیگر؟

- آیا شب قدر در مناطق مختلف، یکی است؟

می دانیم آغاز ماه های قمری در همه بلاد یکسان نیست، و ممکن است در منطقهای امروز اول ماه باشد و در منطقه دیگری دوم ماه، بنابراین شب قدر نمی تواند یکشب معین در سال بوده باشد، چرا که فی المثل شب بیست و سوم در مکه ممکن است شب بیست و دوم در ایران و عراق باشد، و به این ترتیب قاعدتا هر کدام باید برای خود شب قدری داشته باشند، آیا این با آنچه از آیات و روایات استفاده می شود که شب قدر یک شب معین است سازگار است؟!

پاسخ این سؤال با توجه به یک نکته روشن می شود و آن اینکه:

شب همان سایه نیم کره زمین است که بر، نیم کره دیگر می افتد، و می دانیم این سایه همراه گردش زمین در حرکت است، و یک دوره کامل آن در بیست و چهار ساعت انجام می شود، بنابراین ممکن است شب قدر یک دوره کامل شب به دور زمین باشد، یعنی مدت بیست و چهار ساعت تاریکی که تمام نقاط زمین تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۹۳

را زیر پوشش خود قرار می دهد شب قدر است که آغاز آن از یک نقطه شروع می شود و در نقطه دیگر پایان می گیرد (دقت کنید).

خداوندا! به ما آنچنان بیداری و آگاهی عطا کن که از فضیلت لیلۃ القدر بهره کافی گیریم.

پروردگارا! چشم امید ما به لطف تو دوخته است مقدرات ما را بر وفق آن تعیین

فرما.

بارالها! ما را از محرومان این ماه قرار مده که محرومیتی از آن بالاتر نیست.

آمین یا رب العالمین تفسیر نمونه جلد ۲۷ صفحه ۱۹۴